პროლეტარიელებო ყველა ქვეყნისა, შეერთდით!

ახალგაზრდა სტალინელი

ი. ბ. სტალინის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის პარტიული კომიტეტის, რექტორატის, კომკავშირის კომიტეტისა და პროფკომის ორგანო

Орган партийного комитета, ректората, комитета ЛКСМ и профкома Тбилисского государственного университета имени И. В. СТАЛИНА

№ 17 (258) | გამოცემის მეოცე წელი | პარასკევი, 3 ივლისი, 1959 წ. | ფასი 20 კაპ.

ისტორიის ფაკულტეტის სტუდენტებმა გადაწყვიტეს ზაფხულის არდადაგების პერიოდში I თვით გემგზავრონ ზუგდიდის რაიონში მეჩაიეთა დასახმარებლად.

სურათზე: ისტორიის ფაკულტეტის I და II კურსის სტუდენტთა ერთი ჯგუფი ზუგდიდში წასვლის წინ.

დამთავრდა სასწავლო წელი

მართალია, ჯერ-ჯერობით ნაადრევია საზაფხულო სესიების საბოლოო შედეგებზე ლაპარაკი, მაგრამ წინასწარი ცნობები ნათლად მოწმობს გამოცდებისათვის ისტორიის ფაკულტეტის სტუდენტთა სერიოზულ მომზადებაზე. სტუდენტთა ძირითადმა ნაწილმა გამოცდები უკვე ჩააბარა. მაგრამ არადამაკმაყოფილებელი შეფასება არავის მიუღია. გამართლებულია ამ მხრივ საწარმოო ტიპის მჭიდე ახალგაზრდობა. სტუდენტთა უმრავლესობა, რომელნიც სამხედრო სამსახურიდან ან წარმოებაში მეშობის შემდეგ პირდაპირ უნივერსიტეტის მერხებზე მოხვდნენ, სერიოზულად მოეკიდა სტუდენტის მოვალეობას. გამოცდებზე საუკეთესო მომზადება გამოამჟღავნეს ფრიადი შეფასებები დაიმსახურეს: ზ. ქაშიაშვილმა, ნ. ადდგომელაშვილმა, ნ. ზაქარიაძემ, ი. კვეკვლიამ, დ. ბერიძემ, კ. ქერდაძემ, რ. მეტრეველმა, ა. ნოწკოლაურმა, ქ. მირიანაშვილმა, ლ. გვრიტიშვილმა, რ. სვანიძემ, რ. კოკლიძაშვილმა და სხვ. ისინი მთელი სასწავლო წლის განმავლობაში გამოირჩეოდნენ შეცნიერების შესწავლისადმი ბეჯითი დამოკიდებულებით, ფაკულტეტის ორგანიზაციულ და საზოგადოებრივ მუშაობაში აქტიური მონაწილეობით, კეთილსინდისიერებით, წესიერებით.

ავიღოთ თუნდაც პირველკურსელი ბ. ქაშიაშვილი. იგი ეუნის აგიტატორია და საზოგადოებრივი წესრიგის დაცვის პირველი რაზმიელის ბრიგადირი. მეორეკურსელი კ. ქერდაძე ფაკულტეტის პარტიული ბიუროს წევრია და კურსის პარტორგი. რ. მეტრეველი ფაკულტეტის ალკ ბიუროს მდივანია, ხოლო რ. სვანიძე — ბიუროს მდივნის მოადგილე. კარგად ახამებენ წარჩინებულ სწავლასა და საზოგადოებრივ მუშაობას გ. ჯიოშვილი, ო. ფხაკაძე, რ. გამყრელიძე, ი. კობახიძე, დ. კანანაძე, ზ. ბაჩკეტაძე და სხვები.

მაგრამ, თუ ფაკულტეტის სტუდენტთა უმრავლესობა თავიდანვე სერიოზულობით მოეკიდა დაკისრებულ მოვალეობას და შეძლო საზოგადოებრივი დავალებების აქტიურად შესრულებასთან ერთად სწავლის ფრიადმსონი გამხდარიყო, ნაწილი სტუდენტებისა (ელიანე, სიხარულიძე და სხვ.) ვერ აღმოჩნდა მოწოდების სიმაღლეზე. ისინი თავს არიდებენენ საზოგადოებრივ მუშაობას, ძმასთანავე, ვერც სწავლაში გამოჩინეს თავი. ის ფაქტი, რომ ფაკულტეტის სტუდენტთა დიდმა ნაწილმა დამაკმაყოფილებელი შეფასება დაიმსახურა, ნათლად მოწმოობს იმაზე, რომ ფაკულტეტის პარტიულმა და კომკავშირულმა ორგანიზაციებმა მთელი სიღრმით ვერ გაშალეს სტუდენტებს შორის აღმზრდელობითი მეშობა, ვერ მიაღწიეს იმას, რომ სტუდენტებს მთელი სერიოზულობით შეეგნო პასუხისმგებლობა მათზე დაკისრებული მოვალეობის პრანთლად შესრულებისადმი.

ფაკულტეტის დეკანატმა, პარტიულმა და კომკავშირულმა ორგანიზაციებმა უნდა მიაღწიონ იმას, რომ სამოლოდ აღმოიფხვრას ფეიაკეტლინობის, ეგოსუხისმგებლობის, ლეკციების გაცდენის, სტუდენტების მიერ უნივერსიტეტის შინაგანაწესის დარღვევის ფაქტები; ბოლო უნდა მოეღოს ავრეთვე ლიბერალიზმს სტუდენტთა შეფასებაში. წინააღმდეგ შემთხვევაში ჩვენ მოგვიხდება ულირსი სტუდენტების გაყვანა სახელმწიფო გამოცდებზე. უეჭველია, რომ ი

ᲩᲣᲗᲘ ᲬᲔᲚᲘ — ᲡᲣᲚ ᲩᲣᲗᲘᲐᲜᲘ

ᲯᲔᲠ ᲙᲘᲓᲔᲕ თბილისის VI ქალთა საშუალო სკოლის მოსწავლე იყო ნ. ანეკეაძე, ოცნებობდა რომ დაამყაროს ეკონომისტი უნდა გამოვიდეო. ოცნებაც მალე აუსრულდა: საშუალო სკოლა ფრიადებზე დაამთავრა და უგამოცდოდ ჩაირიცხა უნივერსიტეტში, ეკონომიურ ფაკულტეტზე.

ამბობენ, ცოდნის შეფასების ხუთბალიანი სისტემა არსებობსო. მაგრამ ნანულისთვის მხოლოდ ერთი ნიშანი არსებობდა მუდამ — ფრიადი. არ ახსოვს მას ოდესმე ფრიადზე დაბალი შეფასება მიეღოს. ასე იყო სკოლაში, ასე გაგრძელდა უნივერსიტეტშიც. ფურცლავთ მის ჩანაწერს ნოგნაკს და გიხარიათ. ჯარისკაცებივით ჩამწკრივებულ ხუთიანებს რომ უყურებთ.

აი, თუნდაც ახლა: ნანულიმ სახელმწიფო გამოცდა ჩააბარა პოლიტეკონომიაში. როგორც კი გამოვიდა „ბრძოლის ველიდან", ერთმა ამხანაგმა ხეთი თითი გაშალა და სახეზე შეეკითხა აღიბეჭდა: ხომ ხუთი მიიღე? ნანულიმ თავის დაქნევით დაუდასტურა.

მისი წარმატება ჩვენულებივე მოვლენად მიიჩნიეთ ამხანაგებს.

—მეეჭვისი გოგონაა, — ამბობენ ისინი, — შრომა კი არ იყარგება.

ჩვენ ვაჩერებთ და ვეკითხებით მისი სადიპლომო შრომის შესახებ. ნანულიმ მსუბუქი მრეწველობის სამმართველოში გაიარა პრაქტიკა. სადიპლომო შრომაც წარმოების საკითხზე დაწერა: „სამრეწველო საწარმოს საწარმოო პროგრამის დამუშავება და დასაბუთება ქ. თბილისის ტყავის № 2 ქარხნის მაგალითზე".

— საჭმე დამაინტერესა, ჩავუჯექი და დავწერე! — მოკლედ გვპასუხობს ნანული. მაგრამ ჩვენ ვიცით, რომ მას საერთოდ სწავლა თავდადებლობა. ამას, სხვათაშორის, მისი სადიპლომო შრომაც ასამტკიცებს. სათაურის მიხედვით თუ ვიმსჯელებთ, შრომა რეფერატული ხასიათისა უნდა იყოს. მაგრამ თუ ყურადღებით წაიკითხავთ, ვნახავთ, რომ მასში ბევრი ისეთი მოსაზრებაა წამოყენებული, რომელთაც წარმოებისათვის გარკვეული მნიშვნელობა აქვს. ჩვენ ისიც ვიცით — ნანულიმ პრაქტიკის დროს ისეთი ნიჭი, ენერგია და ცოდნა გამოამჟღავნა, რომ მსუბუქი მრეწველობის სამმართველოს ხელმძღვანელობამ მოთხოვა უნივერსიტეტს მის სისტემაში გაენაწილებინა იგი სამუშაოდ.

მარტო სწავლით არასდროს შემოფარგლულა ნანული არავაძე. იგი მუდამ აქტიურ მონაწილეობას იღებდა ფაკულტეტის ცხოვრებაში. იგი სული და გული იყო ფაკულტეტის მხატვრული თვითშემოქმედებისა. მუდამ ტრიალებდა კომკავშრომული საქმიანობის ცენტრში. ჯერ კურსბიუროს მდივანი იყო. შემდეგ ფაკულტეტის კომკავშირის კომიტეტის მდივანი და, ბოლოს, უნივერსიტეტის კომკავშირის კომიტეტის წევრი.

— უნივერსიტეტში გატარებული 5 წელიწადი მეტად ნაყოფიერია ჩემთვის. აქ ბევრი რამ გავიგე, ბევრი ვისწავლე. დიდად კმაყოფილი ვარ ჩემი შმობლიური უნივერსიტეტისა, რომელმაც მომეცა საგზური ცხოვრების დიდ გზაზე გასასვლელად. მივდივარ და გული მწყდება, მენანება მასთან განშორება! — ამბობს ნანული.

მალე ნანული არავაძე ეკონომისტის დიპლომს მიიღებს და საზოგადებრივად სასარგებლო შრომის ფერხულში ჩაებმება.

იქაც ასე გამარჯვებული გვენახოს!

Ზ. ᲛᲐᲮᲕᲘᲚᲐᲫᲔ

ᲬᲐᲠᲛᲐᲢᲔᲑᲘᲗ ᲒᲔᲕᲚᲝᲗ, ᲐᲛᲮᲐᲜᲐ�გᲔᲑᲝ, ᲪᲮᲝᲕᲠᲔᲑᲘᲡ ᲒᲖᲔᲑᲖᲔ!

ამას გისურვებთ ჩვენ, ყველა თქვენი ყოფილი მასწავლებელი, რომელნიც მონდომებული ვიყავით მოგვეზადებინეთ თქვენ ცხოვრებისათვის ამა თუ იმ სპეციალობაში. საბოლოო გამოცდა, რომელიც თქვენ გაიარეთ ჩვენთან, ამტკიცებს, რომ თქვენ მზად ხართ შეუდგეთ იმ თეორიული ცოდნის პრაქტიკულად გამოყენებას, რაც ჩვენგან მიგიღიათ.

მაგრამ გახსოვდეთ, ამხანაგებო, რომ თქვენ მიიღახართ უფრო მკაცრ გამომცდელთან, ვიდრე ვართ ჩვენ. ეს გამომცდელია თვით ცხოვრება, რომელიც მოითხოვს თქვენგან საგნის თეორიულ ცოდნასაც და პრაქტიკულ დახელოვნებასაც ცოდნის მართებულად გამოყენებაში; მოითხოვს თქვენგან მაღალ მორალურ დონეს, ზნეობრივ სიფაქიზეს, გულსხმიერებას და სიყვარულს ადამიანისა და საქმისადმი.

ცხოვრების მრავალფეროვან გზებზე მხოლოდ მაშინ იქნით წარმატებულად და სახელოვნად, თუ ამ მოთხოვნებს შეასრულებთ. წინააღმდეგ შემთხვევაში თქვენ ვერ გაუძლებთ ცხოვრების გამოცდას და „ჩაიკრებთ", რაც ჩვენთვის, თქვენი ყოფილი მასწავლებლებისათვის, ძალიან საწყენი იქნება. საწყენი იქნება იმიტომ, რომ ჩრდილს მიაყენებთ არა მხოლოდ თქვენს ყოფილ მასწავლებლებს, არამედ, ჩვენი სახით, მთელს უნივერსიტეტს, სტალინის სახელობის უნივერსიტეტს.

პირიქით: ჩვენთვის სახიხარულო იქნება, თუ გავიგებთ, რომ თქვენ საქმიანობაში კარგი მიღწევები გაქვთ, თუ მოვისმენთ ან წაიკითხავთ პრესაში თქვენს ქებას, — ამით თქვენ გვასახელებთ ჩვენ და, რაც მთავარია, თქვენს მიერ აწ დამოკიდებულ უნივერსიტეტს. გახსოვდეთ, ამხანაგებო, რომ თქვენ შეგიძლიათ იამაყოთ თქვენი ალმა მატერით — თქვენი უნივერსიტეტით — მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ საბჭოური ინტელიგენციის მოწინავე რიგებში ჩადგებით და თავს გამოიჩენთ თქვენი მუშაობით თქვენს სპეციალობაში. აგრეთვე საზოგადოებრივ მოღვაწეობაში.

ცნობილია, რომ ზოგიერთ ჩვენს ყოფილ სტუდენტს მართებულად მოაქვს თავი, ამა და ამ პროფესორის ან დოცენტის მოწაფე ვიყავით; მისგან ბევრი ცოდნა მიიღია და ამიტომ უყვარს იგი. არა ნაკლებ ვამაყობთ ჩვენც იმ ჩვენი ყოფილი სტუდენტებით, რომლებიც ჩვენთან წარმატებით სწავლობდნენ და ჩვენგან წარსულებმა თავიანთ საქმიანობაში; რომლებიც შეიყვარა მშრომელმა ხალხმა იმ სიყვარულით, რომელიც ყოველგვარ სიყვარულზე მაღლა დგას, რადგანაც ეს ანიჭებს ადამიანს ჭეშმარიტ ბედნიერებას.

მხურვალედ გილოცავთ, ახალგაზრდა მეგობრებო, სტალინის სახელობის უნივერსიტეტის დამთავრებას და გისურვებთ წარმატებებს და პირად ბედნიერებას, დამყარებულს თქვენს შრომასა და ხალხის თქვენდამი სიყვარულზე. გისურვებთ შეგემატებინოთ ჩვენი სოციალისტური საზოგადოებისათვის ბედნიერი, მშრომელი ოჯახი.

ნუ შეწყვეტთ კავშირს მეცნიერებასთან: ყოველგვარად იღიწეთ, კიდევ უფრო აიმაღლოთ თქვენი ცოდნა და გამოცდილება. ნუ შეწყვეტთ კავშირს ჩვენთან და სტალინის სახელობის თქვენს უნივერსიტეტთან. დაიმახსოვრეთ მშრომელი ხალხის სიყვარული და ამით ახასხელებთ თქვენს ალმაზრდელს, თქვენს ალმა მატერს.

წარმატებით გეგლოთ, მეგობრებო, ცხოვრების გზებზე!

სალამათ. თქვენი პროფესორ-მასწავლებელთა სახელით

პროფ. **Ზ. ᲐᲮᲕᲚᲔᲓᲘᲐᲜᲘ.**

ᲕᲔᲛᲨᲕᲘᲓᲝᲑᲔᲑᲘᲗ ᲡᲐᲣᲕᲐᲠᲔᲓ ᲣᲜᲘᲕᲔᲠᲡᲘᲢᲔᲢᲡ

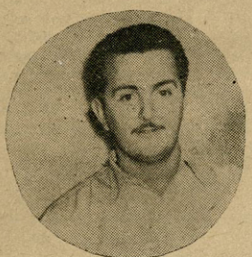

უნივერსიტეტში 1954 წელს შემოვედით. მაშინ ბევრს ვფიქრობდით მომავალი სტუდენტების, მეცნიერების დაფულების წლების შესახებ. ახლა ეს წლები გავედ. სტუდენტობა უკან დარჩა...

გვაგონდება პირველი ლექცია II კორპუსში, ანტიკური ლიტერატურის ისტორიაში. მაშინ, სანამ უნივერსიტეტის შინაგანაწესს გაგვაცნობდნენ, გვითხრეს, რომ დიდი ქართველი მეცნიერი ივანე ჯავახიშვილი უნივერსიტეტისადმი პატივისცემის ნიშნად ეწოდა შემოსვლისთანავე იხდიდა ქუდს...

პირველ კურსზეე გამოირკვა თითოეული სტუდენტის მისწრაფებანი. ჩვენი კურსელები აქტიურად მონაწილეობდნენ სტუდენტთა სპეციალურ და თვითმოქმედ წრეების მუშაობაში, უნივერსიტეტის საზოგადოებრივ საქმიანობაში. ბევრი ჩემი მეგობრის შესახებ (რ. ჭეიშვილი, ე. კვიტაიშვილი, თ. მალლაფერიძე და სხვ.) უკვე გამოთქვამენ აზრს, რომ ისინი სამეფო ძალებად იზრდებიან შემოქმედებითი საქმიანობისათვის.

თუ დასაწყისში არჩეული პროფესიის სიყვარული ჩვენში ასე ძლიერი იყო, ხუთი წლის მანძილზე ეს სიყვარული კიდევ უფრო გაძლიერდა და შინაარსიანი გახდა. გასული ხუთი წელი არამარტო მეცნიერების დაფუძვლების წლებია, არამედ ჩვენი მეგობრობის ჩამოყალიბების, ჩვენი უნარისა და მისწრაფების ფორმირების წლები.

ჩვენთვის მარადმოსაგონარი იქნება ის ლექციები, რომლებსაც ვეიტრეტდნენ ღვაწლმოსილი პროფესორები — კ. კეკელიძე, ა. შანიძე, ი. ბარამიძე და სხვ. ისინი მარტო მეცნიერულ ცოდნას კი არ გვაძლევდნენ, იმ გზაზეც მიგვითითებდნენ, რომლის გავლაც აუცილებელია მეცნიერებასთან მისასვლელად.

ჩვენი გამოშვება, იმედია, მომავალშიაც დაამტკიცებს თავისი საქმიანობით უნივერსიტეტისადმი თავის დიდ სიყვარულს.

მადლიერების გრძნობით, სინანულნარევი სიხარულით ვემშვიდობებით მშობლიურ უნივერსიტეტს.

ყოველივეს დიდი იქნება ჩვენი სიყვარული ქართული ეროვნული კულტურის ამ დიდი ტაძრისადმი.

Რ. ᲡᲘᲠᲐᲫᲔ,

ფილოლოგიის ფაკულტეტის ქართული ენისა და ლიტერატურის განყოფილების კურსდამთავრებული.

ᲛᲘᲡᲘ ᲓᲔᲓ-ᲛᲐᲛᲐ ᲡᲐᲛᲨᲝᲑᲚᲝ

მდიდარია დაძაბული შრომის დღეები, ზოგთან გატეხილი ღამეები. სადიპლომო შრომა უკვე მზადა აქვს. და, აი, ფილოლოგიის ფაკულტეტის ქართველურ ენათა განყოფილების V კურსის სტუდენტი ნუნუ უზნაძე ახალი ქართული ენის კათედრის სხდომაზე იცავს სადიპლომო შრომას თემაზე — „ილია ჭავჭავაძის „რამდენმე სურათი ანუ ეპიზოდი ყაჩაღის ცხოვრებიდან"— ტექსტის დადგენა და ენობრივი მიმოხილვა".

პირველად ხმა უკანკალებდა, მაგრამ მალე დამშვიდდა, როცა დაბსწრეთ ყურადღება და დაინტერესება შეამჩნია. ან რა ჰკვნდა ასაღელვებელი? თემა სანიმუშოდ დაალუშავა, შეისწავლა ყველა ხელნაწერი, მონდომებით შეუდარა ერთმანეთს ყველა გამოცემა და დაადგინა დიდი ილიას ამ ცნობილი პოემის საბოლოო, მეცნიერული ტექსტი. ძირითად ტექსტს სქოლიოში ვარიანტებიც დაურთო, შრომის მეორე ნაწილში კი პოემის ენობრივი მიმოხილვა გააკეთა.

ᲫᲣᲛᲘᲐᲠᲘᲪᲐᲓ ილიასეული სიდინჯით, აუჩქარებლობით, სიღრმითა და საფუძვლიანობითაა გაკეთებული ნუნუ უზნაძის სადიპლომო ნაშრომი!

დამსწრენი აღფრთოვანებულნი დარჩნენ, როცა სადიპლომო შრომის დაცვის შემდეგ პროფესორმა ვარლამ თოფურიამ განაცხადა: „ნუნუ პასუხისმგებლობით მოეკიდა საქმეს. გულმოდგინედ შეუდარა ავტოგრაფები და გამოცემები ერთმანეთს და საინტერესო ნაშრომი დაწერა. უზნაძემ გამოავლინა საგნის საფუძვლიანი ცოდნაც და შრომის უნარიც. ჩვენ ახლა ხელთ გვაქვს სანდო, სამეფოდ შემოწმებული ტექსტი".

და სწორედ ახლა, როცა თავისი მუყაითობის ასეთი მაღალი შეფასება ნახა, გულაჩუყებულ ნუნუს ბავშვობა გაახსენდა:

იგი კახპის რაიონის სოფელ ყამთავილაში დაიბადა. მისი მშობლები ავადმყოფობდნენ. მამას შეეშინდა — ბავშვებიც არ დაავადმყოფდნენო, და ნუნუ დასთან ერთად სურამის საბავშვო სახლში მიიბარა. სიფიცხლის დასასრულს მამამ შვილები მოინატრა. დედამ სურამიდან სახლში წაიყვანა ნუნუს პატარა და. ნუნუ ბედად გადარჩა...

1942 წელს ნუნუ თბილისის ბავშვთა სახლში გადმოიყვანეს. არასრული საშუალო სკოლა რომ დაამთავრა, მზრუნველმა აღმზრდელებმა ნუნუ დაიტოვეს. როგორც აქტიური პიონერი 1946 წელს იგი არტეკის - საგზურით დაჯილდოეს. ბანაკში წასვლის წინ მან თავისი დაბადების მოწმობა ნახა, გაიგო სადაურიც იყო და წოდებები წერილი გაგზავნა. ძმამ და ნათესავებმაც ხმა მოაწვდინეს. ასე იპოვა ნუნუმ თავისიანები.

ნუნუმ 1954 წელს საშუალო სკოლა ოქროს მედლით დაამთავრა და უნივერსიტეტის ფილოლოგიის ფაკულტეტზე შემოვიდა — ქართველური ენების განყოფილებაზე. ნუნუს მუსიკის ნიჭიც აღმოჩნდა და, უნივერსიტეტში სწავლის პარალელურად, ვანო სარაჯიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო კონსერვატორიაში შეეჯიდა საგუნდო-სადირიჟორო ფაკულტეტზე. იქაც თავი გამოიჩინა.

მომავალ წელს ნუნუ კონსერვატორიასაც დაამთავრებს.

ასეთია ნუნუ უზნაძის ცხოვრების გზის ერთი მონაკვეთი.

ასეთია თავგადასავალი ყველა უდედმამო ბავშვისა, რომლებიც პარტიისა და მთავრობის მზრუნველობით ბავშვთა ქვეუნის სასარგებლო მოქალაქენი ხდებიან.

Ე. ᲙᲝᲑᲐᲮᲘᲫᲔ

Навстречу солнцу!

Наконец, я окончила университет!

Мне даже не верится, что получила высшее образование. На своей родине я не могла и мечтать об этом: в то время, когда находилась постоянно перед лицом смерти, когда испытывала голод и нищету, когда росла под бомбами англо-американских империалистов.

Мне порой кажется все это сном: живу я в Советском Союзе, получила высшее образование на чужом языке!

Да, получила образование именно на языке, которым говорил В. И. Ленин, в учебном заведении, которое носит имя И. В. Сталина.

Я—первая девушка из Греции, получившая высшее образование в Грузии.

С большой радостью, волнением и гордостью я получаю диплом!

И как было бы хорошо, если бы вместе со мной могли гордиться и радоваться и мои друзья, которые героически пали в борьбе за свободу и независимость нашего народа и всего миролюбивого человечества. Многие из моих товарищей и друзей и теперь томятся в тюрьмах, а некоторые, находясь под властью фашизма, не могут даже мечтать о получении образования.

В этом году я добилась двух побед — окончила университет и издаю сборник стихов под заглавием «Пламенное сердце Эллады» — в изд. «Сабчота мцеради», книгу прозы «Младший брат» в изд. «Саблитами» и книгу пьес «Иринула» в изд. «Хеловнеба».

Я всеми силами буду стараться оправдать те помощи и уважения, которые оказали мне Советское правительство и советский народ.

Несмотря на то, что я литератор и поэтесса, все же сейчас от волнения не нахожу слов, чтобы передать чувства благодарности.

От глубины души благодарю Коммунистическую партию Советского Союза, гостеприимный грузинский народ и весь коллектив университета, особенно работников библиотеки, работников профсоюзной организации за чуткое отношение ко мне.

Никогда я не забуду моих лекторов — тт. Шадури, Мгеладзе, Голетиани, Кремер, Габелая, Мревлишвили, Хуцишвили, Буачидзе и др.

Пусть они будут уверены в том, что знания, которые они дали мне, не пропадут даром. Вернувшись на Родину, буду продолжать дело, начатое мною с детства, т. е. вести неустанную борьбу за мир, свободу и счастье народов.

ᲘᲐᲝᲐᲜᲝᲞᲣᲚᲣ ᲤᲝᲗᲣᲚᲐ,

выпускница отделения русского языка и литературы филологического факультета Тбилисского государственного университета имени И. В. Сталина.

გამოჩენილი ქართველი მეცნიერი

(პროფესორ შალვა იასონის ძე ამირანაშვილის დაბადების 60 და სამეცნიერო და პედაგოგიური მოღვაწეობის 40 წლისთავის გამო)

საქართველოს საზოგადოებრიობამ აღნიშნა სსრ კავშირის მეცნიერებათა აკადემიის წევრ-კორესპონდენტის, საქართველოს სსრ ხელოვნების აკადემიის აკადემიკოსის, მეცნიერების დამსახურებულ მოღვაწის, პროფესორ შალვა იასონის ძე ამირანაშვილის დაბადების 60 წლის და მეცნიერულ-პედაგოგიური მოღვაწეობის 40 წლისთავი.

შალვა იასონის ძე ამირანაშვილი დაიბადა 1899 წლის 26 მარტს, ქ. ონში, სახალხო მასწავლებლის ოჯახში. 1917 წელს მან დამთავრა ქალაქ ფოთის კლასიური გიმნაზია. 1918 წელს იგი შედის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტში, ფილოსოფიის ფაკულტეტზე. უნივერსიტეტში ყოფნისას იგი დიდი ინტერესით სწავლობს ქართულ ხელოვნებასა და, საერთოდ, ქართულ მატერიალურ კულტურას, აგრეთვე ძველ ქართულ ხელნაწერებს. სტუდენტობის წლებში ინტენსიური და ნაყოფიერი შემოქმედებითი მუშაობის შედეგად მას დაუგროვდა საკმაოდ ვრცელი და მდიდარი მასალები, რომლებიც საფუძვლად დაედო მის პირველ გამოკვლევებს.

1922 წელს შ. ამირანაშვილმა წარმატებით დამთავრა უნივერსიტეტი და იგი დატოვებულ იქნა ასპირანტურაში ხელოვნების ისტორიისა და თეორიის კათედრაზე. ბიზანტიური და ძველი რუსული ხელოვნების შესწავლის მიზნით 1923 წელს შ. ამირანაშვილი მუშაობს მოსკოვსა და ლენინგრადში ცნობილ პროფესორებთან — დ. ანანოროვთან, ბ. ფარმაკოვსკისთან, მატფლევიჩთან და სხვ.

ჯერ კიდევ სტუდენტობის დროს შ. ამირანაშვილი დიდ ყურადღებას აქცევდა ძველი ქართული კედლის მხატვრობის შესწავლას, განსაკუთრებით კი — უბნის მხატვრობას. 1929 წელს მან გამოაქვეყნა კატალური მონოგრაფია უბნის კედლის მხატვრობის შესახებ. ეს ნაშრომი უთუოდ მნიშვნელოვანი შენაძენი იყო ქართული ხელოვნების ისტორიაში. წლების მანძილზე დაგროვილი და შესწავლილი ძველი ქართული მონუმენტური მხატვრობის ძეგლები საფუძველად დაედო ამ რამდენიმე წლის წინ გამოცემულ კატალაქტ ნაშრომს — «История грузинской монументальной живописи», т. I.

პროფ. შ. ამირანაშვილის მოღვაწეობა გამოირჩევა იშვიათი მრავალფეროვნებით, მრავალმხრივობითა და მეცნიერული სიღრმით. იგი ერთნაირი ინტერესით სწავლობს ქართული ხელოვნების სრულიად სხვადასხვა დროისა და ხასიათის ძეგლებს. მისი მეცნიერული შრომები ქართული ხელოვნების თეორიის ყველა დარგს მოიცავს — დაწყებული უძველესი პერიოდიდან — თანამედროვეობამდე. სწორედ ამგვარმა დაუღალავმა მუშაობამ საშუალება მისცა შ. ამირანაშვილს დაეწერა თავისი ცნობილი, განმაზოგადებელი ხასიათის ნაშრომი — „ქართული ხელოვნების ისტორია“.

არქეოლოგიური მასალის კრებამ ცოდნამ კი მას საშუალება მისცა ქართული ხელოვნების საწყისები უძველეს ხანაში მეზეუმს, სადაც თავმოყრილია ხელოვნების მნიშვნელოვანი ძეგლები. შ. ამირანაშვილის დაუღალავი ზრუნვისა და შრომის შედეგად საქართველოს ხელოვნების მეზეუმი გადაიქცა საბჭოთა კავშირის ერთ-ერთ უდიდეს, პეშმარტად მსოფლიო მნიშვნელობის მატერიალური კულტურის ძეგლების საგანძურად.

განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია შ. ამირანაშვილის მოღვაწეობა ახალგაზრდა კადრების მომზადების საქმეში. 1925 წ. იგი იწყებს მუშაობას თბილისის უმაღლეს სასწავლებლებში, კერძოდ უნივერსიტეტსა და სამხატვრო აკადემიაში. უნივერსიტეტში იგი დღემდე ხელმძღვანელობს არქეოლოგიის, ეთნოგრაფიის და ხელოვნებათმცოდნეობის კათედრას. მის მიერ აღზრდილი და მომზადებული მაღალკვალიფიციური სპეციალისტები — ხელოვნებათმცოდნეები წარმატებით მუშაობენ რესპუბლიკის უმაღლეს სასწავლებლებსა და სამეცნიერო დაწესებულებებში.

დიდი ღვაწლი მიუძღვის შ. ამირანაშვილს ქართული არქეოლოგიის დაწინაურების საქმეში. ქართული ხელოვნების საწყისების ძიებამ იგი საქართველოში გამოვლენილ უძველესი კულტურის მეცნიერულ შესწავლამდე მიიყვანა. მის მთელ რიგ შრომებში დიდი ადგილი აქვს დათმობილი არქეოლოგიური მასალის ანალიზს. შ. ამირანაშვილი აქტიური წევრია საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის პრეზიდიუმთან არსებული არქეოლოგიური კომისიისა. მისი უშუალო დახმარებით და ხელმძღვანელობით წარმატებთან მუშაობს რამდენიმე არქეოლოგიური ექსპედიცია.

შ. ამირანაშვილის ნაყოფიერმა სამეცნიერო და პედაგოგიურმა მოღვაწეობამ საყოველთაო აღიარება ჰპოვა როგორც საქართველოში, ისე საზღვრებს გარეთ. 1943 წელს იგი არჩეულ იქნა საკავშირო მეცნიერებათა აკადემიის წევრ-კორესპონდენტად, 1955 წელს მას ირჩევენ საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის ნამდვილ წევრად. 1953 წელს შ. ამირანაშვილს მიენიჭა მეცნიერების დამსახურებული მოღვაწის წოდება. ლენინურ მეცნიერი დაჯილდოვებულია ლენინის ორდენით, შრომის წითელი დროშის ორდენით, სპატიო ნიშნის ორდენით და მედლებით.

1939 წლიდან შ. ამირანაშვილი სკკპ წევრია.

ეუსურეთო ჩვენს საყვარელ იუბილარს, ღვაწლმოსილ მეცნიერს, სახელოვან აღმზრდელს, ქართული ხელოვნების დიდებულ მოამაგეს დიდხანს სიცოცხლე და ნაყოფიერი მეცნიერული მუშაობა ჩვენი საშობლოს, ჩვენი ხალხის საკეთილდღეოდ და სასახარულოდ.

დოც. **ოთარ ჯაფარიძე**

აკადემიკოს შალვა ამირანაშვილის იუბილე

27 ივნისს სტალინის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის საქტში დარბაზში გაიმართა საიუბილეო საღამო. საღამოზე შეიკრიბნენ მეცნიერები, სტუდენტები, სტუმრები მოძმე რესპუბლიკებიდან, მწერლები, ჟურნალის მოღვაწეები.

საღამო შესავალი სიტყვით გახსნა სტალინის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის რექტორმა, საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემიის აკადემიკოსმა ე. ხარაძემ.

მოხსენება აკადემიკოს შ. ი. ამირანაშვილის ცხოვრებისა და სამეცნიერო მოღვაწეობის შესახებ გააკეთა დოცენტმა მ. ფუფუნიგაძემ.

საიუბილეო სადამოზე თვალსაჩინო მეცნიერს მიესალმნენ: საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემიის პრეზიდიუმისა და საზოგადოებრივ მეცნიერებათა განყოფილების სახელით პროფესორი გ. წერეთელი, სტალინის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის სახელით — პროფესორი ს. ყენტები, უნივერსიტეტის ისტორიის ფაკულტეტის სახელით — პროფ. დ. გერენავა, საქართველოს სსრ კულტურის სამინისტროს სახელით — მინისტრის მოადგილე ვ. ქიქოძე, აღმოსავლეთის კულტურის სახელმწიფო მუზეუმის სახელით — მუზეუმის დირექტორი ბ. რიაბინკინი (მოსკოვი), საქართველოს საბჭოთა მწერლების კავშირის გაგეთების სახელით — პოეტი კ. კალაძე, საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის ქართული ხელოვნების ისტორიის ინსტიტუტის სახელით — დოც. ზ. მაისურაძე, საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემიის ლ. ჯაჯანიშვილის სახელობის ისტორიის ინსტიტუტის სახელით — პროფ. ს. ყაუხჩიშვილი, საქართველო მხატვართა კავშირის სახელით — საქართველოს სახალხო მხატვარი უ. ჯაფარიძე, საქართველოს სსრ ხელოვნების სახელმწიფო მუზეუმის სახელით — დოცენტი ო. ფირალიშვილი, საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემიის ეკონომიკის ინსტიტუტის სახელით — პროფესორი პ. გეგეშიძე, იუბილარის მშობლიური მხარის — თერჯოლის რაიონის მშრომელთა სახელით — ვ. რობაქიძე და სხვები.

დასასრულ გამოვიდა იუბილარი.

სიყვარულმა მათქმევინა

ჯანსუღ ჩარკვიანის ლექსების პირველი წიგნი

წიგნის ყდის შავ ფონს დაუფლებია ოფსეტური მთვარე. მთვარეს ტოტებით ეჭირს დამეხული მარტხე. მარტხეს თითქოს ფესვებად გაუფანტია ტოგრაფის თეთრი ასოები, რომლებიც წიგნის ავტორს გვაცნობენ — ჯ ა ნ ს უ ღ ჩ ა რ კ ვ ი ა ნ ი. ქვემოთ მთვარისფერი წარწერა, ლექსების პირველი კრებულია სათაური — „ე რ თ ი ღ ა მ ი ს ს ი ჩ უ მ ე შ ი“; ზემოთ ჭარსგაყოლებული ფერადი ფოთლების სამაია...

ახალგაზრდა მხატვარ გულა კალაძეს სიყვარულით და გემოვნებით გაუფორმებია მეგობარი პოეტის პირველი წიგნი.

ჯანსუღ ჩარკვიანის პოეტური ხმა, ინდივიდუალური ორგანულური და ეფექტური, თანდათან მძლავრდება და გამოსარჩევი ხდება.

ჯ. ჩარკვიანი მინორულ-მაჟორული ხმის პოეტია. მისი პოეზია იტევს უნაზეს ლირიკულ ფერებსაც და მქუხარე, ამაღლებულ და, ზოგჯერ, საზღვრებგადალახულებულ ფერებსაც. ეს ფერები ერთ-ერთ ლექსში „ბალადა“ ასეთია:

ჯ. ჩარკვიანი მინორულ-მაჟორული ხმის პოეტია. მისი პოეზია იტევს უნაზეს ლირიკულ ფერებსაც და მქუხარე, ამაღლებულ და, ზოგჯერ, საზღვრებგადალახულებულ ფერებსაც. ეს ფერები ერთ-ერთ ლექსში „ბალადა“ ასეთია:

„ბალადა“

ბალადა ბალადა ბალადა
ბალადა ბალადა ბალადა
ბალადა ბალადა ბალადა

სანარმოო პრაქტიკაზე საოლქო გაზეთებში

მიმდინარე წლის 29 მაისს ჟურნალისტიკის განყოფილების მეოთხე კურსის ნაწილი, 11 სტუდენტის შემადგენლობით, სასწავლო გეგმის შესაბამისად, საწარმოო პრაქტიკაზე გაემგზავრა ქ. სოხუმს — აფხაზეთის საოლქო გაზეთებში.

პრაქტიკის ხანგრძლივობა იყო 30 დღე.

30 მაისს ადგილზე ვიყავით. „საბჭოთა აფხაზეთის“ რედაქტორის, ამხ. ხ. ახალაიას დამბარებით ვიმოგზაურეთ ფინა და დაგინავდით.

სტუდენტებისა და რედაქციის მუშაკების ფერთხანებულ თათბირზე ვალაპარაკეთ პრაქტიკის ხასიათზე და მიზნებზე, სტუდენტებს დავურიგეთ ინდივიდუალური გეგმები და საქმეს შეუდექით.

პრაქტიკანტები აქტიურად და საქმიანად ასრულებდნენ რედაქციის ყველა დავალებას, იქნებოდა ეს რედაქციაში შემოსული მასალების დამუშავება-სწორება, თუ მორიგება გაზეთის ნომრის გამოშვებაზე.

პრაქტიკანტები, დამოუკიდებლად, ან რედაქციის მუშაკთან ერთად, მიდიოდნენ ობიექტებზე. ალებდნენ მასალებს და წერენენ გაზეთისათვის.

გაზეთის სარედაქციო თათბირებზე, რედაქციის ერთი მუშაკის გვერდით, რეცენზენტად ინიშნებოდა ორი პრაქტიკანტი, რომლებიც განიხილავდნენ ხუთ-დღიურში გამოსულ გაზეთის ნომრებს ალალ-ბეჯითად. ამავე საქმიან შენიშვნებს აკეთებდნენ. ამავე თათბირებზე არაერთხელ აღნიშნულა რედაქტორისა და სხვა თანამშრომელთა მიერ ჩვენი სტუდენტების პროფესიონალური, საქმიანი და მოუდგამელი, გაბედული გამოსვლების შესახებ. ამ მხრივ განსაკუთრებით შეიძენა აღინიშნოს სტუდენტების — ნ. მგელაძისა და ლ. გოგოძიშვილის გამოსვლები.

ნომრის გამოშვებაზე მორიგეობისას ჩვენმა სტუდენტებმა გვერდების დაკვირვებული კითხვით გაზეთს ბეჭდვის აცილება შეცდომები, რაც ქმაყოფილებას იწვევდა რედაქციის კოლექტივში.

პრაქტიკის პერიოდში სამი სტუდენტი გაიგზავნა მივლინებაში, ადგილზე საკითხის შესწავლისა და ამასალის აღების მიზნით. ეს სტუდენტებია: ო. ლორთქიფანიძე, ნ. გუნიავა და ს. მაჭარაშვილი. მივლინებისას აღებული მასალები ყველა დაიბეჭდა გაზეთში.

პრაქტიკის შედეგები ციფრობრივად შემდეგნაირად შეიძენა გამოვხატოთ:

პრაქტიკანტებმა დაბეჭდეს 58 მასალა, დასაბეჭდად მოამზადეს და მალე დაიბეჭდება 21 მასალა. გაზეთის გამოვებაზე ამორიგდეს 25-ჯერ, მივლინებაში იყვნენ 3-ჯერ.

აქ არ შედის სხვისი წერილების სწორება, თარგმნები და სხვა სახის სარედაქციო სამუშაოები.

ეანრობრივად პრაქტიკანტთა ნაწერები შემდეგნაირად გამოიყურება: ქარობაზს ინფორმაციი, ანის კორესპონდენციები, მათ შორის კრიტიკული კორესპონდენციები, რეპორტაჟები, ფელეტონები, რეცენზია, საერთაშორისო მიმოხილვა (ო. ლორთქიფანიძისა). გამზადებული დასაბეჭდად ორი ნარკვევი.

სტუდენტთა მიერ მომზადდა და დაიბეჭდა მშვენიერი ახალგაზრდული გვერდი, რომელიც საგანგებოდ აღინიშნა სარედაქციო თათბირზე და გამოკრულ იყო საუკეთესო მასალების დაფაზე რედაქციაში.

პრაქტიკის პერიოდში სტუდენტებმა ჯგუფ-ჯგუფად ნახეს სოხუმის ღირსშესანიშნაობანი — მანქანების საკავშირო კვლევითი ინსტიტუტი, ბოტანიკური ბაღი, ისტორიული მუზეუმი და სხვ. ხოლო ერთი დიდი ექსკურსია, 21 ივნისს, მოვაწყეთ რიწის ტბაზე. ამ ექსკურსიაზე, ჩვენთან ერთად, რედაქციის მუშაკებიც იყვნენ. გზად დავთვალიერეთ ახალი ათონი, გუდაუთა, ბზიფის ხეობა, ცისფერი ტბა. რიწის ტბაზე მოვაწყეთ შესვენება და სადილი.

პრაქტიკა დავამთავეთ 28 ივნისს. შემაჯამებელ სარედაქციო თათბირზე ბევრი კარგი თქვა. საერთო აზრი ის იყო, რომ ჩვენმა სტუდენტებმა ახალი სიო და ნაკადი შეიტანეს რედაქციაში და ამ პერიოდში გაზეთი გამოიცოცხლდა.

დოც. **ტ. ყვაჭილაშვილი,**
პრაქტიკის ხელმძღვანელი.

ზ. ვ. სალუქვაძე

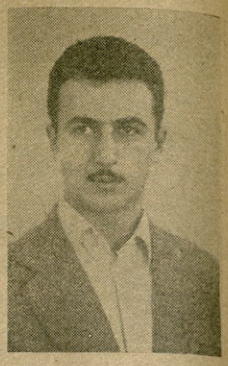

ზურაბ სალუქვაძის ნათელი ხსოვნა მუდამ იცოცხლებს მისი ამხანაგების გულში.

ამხანაგების ჯგუფი.

მოულოდნელად გარდაიცვალა ჩვენი უნივერსიტეტის ფიზიკის ფაკულტეტის I კურსის სტუდენტი ზურაბ ვასილის ძე სალუქვაძე.

ზ. ვ. სალუქვაძე დაიბადა 1939 წელს. 1958 წელს, საშუალო სკოლის დამთავრებისთანავე, იგი ჩაირიცხა უნივერსიტეტში. ნიმიერმა სტუდენტმა, მზარდმა სპორტსმენმა და გულისხმიერმა ამხანაგმა მალე დაიმახსოვრა აღმრდელებისა და ამხანაგების სიყვარული და პატივისცემა. ზურაბ სალუქვაძის კეთილშობილება და თავმდაბლობა ყოველთვის მისაბაძი მაგალითი იყო მისი მეგობრებისათვის.

სიკვდილმა ზ. სალუქვაძეს ნაადრევად გადაუღობა სიცოცხლის გზა, მაგრამ მისი ხანმოკლე სიცოცხლეც საკმარისი იყო იმის დასამტკიცებლად, რომ ზურაბ სალუქვაძის სახით გვეზრდებოდა მოწონავი ადამიანი, ამხანაგი და მოქალაქე.

БОЛЬШОЕ СПОСИБО!

Весенние экзамены текущего года мы сдали хорошо.

Перед нами стояла довольно трудная задача — производственная практика. Мы должны были практически применить в производстве теоретические знания, которые получили в стенах родного университета. Наш руководитель доцент Г. Гургенидзе после экзаменов раздал нам практические программы и направления. После беседы он дал нам наставление и пожелал успехов в будущей работе.

Лично я и мои подруги — Ламара Цулукидзе, Нанули Арсенидзе и Заира Исмаилашвили были направлены на станкостроительный завод им. Кирова.

Первое июня для нас знаменательная дата — в этот день первый раз мы шли на практику. Все волновались. И это было вполне естественно. Каждого из нас волновало: как нас примут? С какими людьми нам придется общаться? Но как приятна была встреча с этими людьми. Нас встретили тепло, со вниманием. Наш пожилой руководитель по практике жилой руководитель по практике Алексей Яковлевич Серый приветствовал нас с юношеской энергией, познакомил со всеми сослуживцами, с жизнью завода, повел смотреть цеха. На второй день мы энергично взялись за работу. Для нас освободили кабинет главного бухгалтера, Алексей Яковлевич наряду с практическими занятиями 2 часа в день употреблял на теоретические. Он прилагал большие усилия, чтобы мы вернулись в университет хорошо подготовленными практически.

Мы все благодарны Алексею Яковлевичу и всему коллективу завода. Надеемся и впредь также энергично продолжать работу и прославить наш родной университет.

Руслан ДОЛИДЗЕ,
студентка III курса экономического факультета.

ШიOმღვიმის ტიგიკონის დათარიღებისათვის

საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემიის ხელნაწერთა ინსტიტუტში დაცულია ტიბიკონის საყურადღებო ხელნაწერი (H 1349). ადგილების ანდერძი ამბობდა, ამ ხელნაწერს შეიძლება მიჩნობითად „შიომღვიმის ტიბიკონი“ ეწოდოთ.

დასახელებული ხელნაწერი საფუძვლიანად შეისწავლა აკად. კორნ. კეკელიძემ. გვაქვს ხელნაწერის მეორე მეცნიერული აღწერილობაც. ვინაიდან ტიბიკონის გადაწერის დრო სამეცნიერო ლიტერატურაში ჯერ კიდევ საბოლოოდ დადგენილი არ არის, გვინდა ჩვენი მოსაზრება გამოვთქვათ ამ საკითხზე.

ისტორიკოსმა თ. ყორდანიამ (ალბათ შიომღვიმის ოთხთავის ანალოგიით, რომელიც მას 1270 წელს გადაწერილად მიაჩნია) აღნიშნული ხელნაწერი 1270 წლისად მიიჩნია. მკვლევარმა ეს თარიღი მიაწერა ხელნაწერის პირველ ფურცელს უკანა გვერდზე.

„ხელნაწერთა აღწერილობაში“ ტიბიკონის გადანუსხვის დროდ აღიარებულია XIII საუკუნე[1].

პროფ. კორნ. კეკელიძის მოსაზრებით, ხელნაწერი გადაწერილია 1247 — 1269 წლებში. ეს დასკვნა მკვლევარს გამოაქვს ხელნაწერის შემდეგი მონაცემების მიხედვით: ხელნაწერში მოცემულ ქართველ მეფეთა და კათოლიკოზთა „სუეტ ცხოვლისა“-ში ბოლოში არიან დასახელებული რუსუდან დედოფალი (გარდ. 1247 წ.) და გიორგი კათალიკოზი (გარდ. 1239 წ.); მათი მემკვიდრენი კი — დავით მეფე (გარდ. 1269 წ.) და ნიკოლოზ კათალიკოზი (1240 — 1279 წწ.) ამ სიაში არ ჩანან. მაშასადამე, ხელნაწერი გადაწერილია რუსუდან დედოფლის გარდაცვალების შემდეგ, მისი მომდევნო მეფის სიცოცხლეში, ე. ი. 1247 — 1269 წლებში[2].

მოყვანილი დათარიღება მართებული იქნებოდა, რომ შემდეგ გარემოებასთან არ გვქონდეს საქმე: ქართველ მეფეთა და კათალიკოზთა „სუეტცხოვლისა“-ში წარმოდგენს ხელნაწერში ერმინდელ ჩანამატს.

აღნიშნული „სუეტცხოვლისა“-ში დაწერილია გადაფხეკილი კარგად ჩანს შეეიარაღებელი თვალითაც. წანაშალ ადგილზე პირველად უწერია სინგურით (შესაძლებელია სათაური). რადგან ეტიკატზე აქვია წითელი ფაფარი მკრთალად შერჩენილი. საკანონოდ უნდა აღინიშნოს ისიც, რომ გადაფხეკილ ნაწერ ტექსტში არსად არ გვხვდება სინგურით გაკეთებული უცნობი ნიშნები, რომლებითაც ეკრულებულია „მოსახსენებელთა“ და „შეჩვენებანა“ მთელი ტექსტი. ამასთან, ქართველ მეფეთა და კათალიკოზთა სია ნაწერია უფრო ღია ფერის საღებავით, ვიდრე მთელიანად ტექსტი.

ტექსტი ნაწერია ორ სვეტად. მარცხენა სვეტში „ქუეყნისა მეფეთა“ და „კათოლიკოზთნი დედოფალთა“ ბიზანტიის ეკლესიისეულ სიაში ჩამატებული:

„წ(ა)ა მეფეთა ჩ(ინ)ა: ბაგრატიონი, გ(ა)ი, ბაგრატიონი, გ(ა)ი ხუ(ა)ნ(ა)ი დ(ა)ვ(ი)თ(ი)—წ(ა)ა ამის ეკლესიისა მაშენებელი(ს)2 ს(ა)ნ(ა)ი დიმიტრ(ი)ი, გ(ა)ი, თამარ(ი)ი, გ(ა)ი, რუსუდანისი ს(ა)ნ(ა) ი(ა)ვ(ა)ნ(ა)“[3]

ამას მოყვება ისევ ბერძნული სახელების ჩამოთვლა, რომელიც წყდება სტაფეზე „დედ...“ ამის შემდეგი სტრიქონი ანაფხეკია, ალარ იკითხება. ამით მთავრდება პირველი სვეტის ნაწერი. მარჯვენა სვეტში ისევ ჩამატებია გადანაფხეკნე ნაწერი:

„ელენისი, გ(ა)ნ(ა)ტ(ა)ისი, თ(ა)მ(ა)რ(ა)ი, ბ(ა)ორ(ა)ნ(ა)ი, ელენ(ა)ი(ს), რუსუდანისი, ბ(ა)ურ(ა)ფ(ა)ნ(ა)ი(ს) და რ(ა)ს(ა)ნ(ა)ი(ს)“.

ჩვენთვის საინტერესოა სწორედ ეს ჩამატები, ვინაიდან მასში არის მოხსენიებული რუსუდან დედოფალი. ამ ჩანამატში „გარდა იმისა, რომ ის მთლიანად გადანაფხეკნეა ნაწერი, სიტყვები — „რუსუდანისი, ბ(ა)ურ(ა)ფ(ა)ნ(ა)ი(ს) და რ(ა)ს(ა)...“ ნაწერია ტექსტის ხელთან შედარებით განსხვავებული ხელით, უფრო წვრილად და ღია საღებავით, ხოლო რუსუდანის სახელის მეორე ნაწილი („...ნისი“) კი ისევ ტექსტის ხელითაა დაწერილი. ერთი სიტყვით, თვალნათლივ ჩანს, რომ სიტყვის დამოლოება „...ნისი“ თავდაპირველად იყო სხვა სახელის ბოლო (იგულისხმება ბერძენული სახელისა) და შემდეგ ჩამატებულმა ამდაგვარად ჩაეშალა თავისი ტექსტი, რომ ბერძნული სახელის ეს დამოლოება გამოიყენა ქართული სახელის დაწერისას (რ(ა)ს(ა)ნ(ა)ი(ს). სწორედ ამით არის ვარსწყვეული, რომ, ვინაიდან ჩასამატებელი ტექსტი მიზანმილ ადგილში არ ეტეოდა, სამი ბოლო სიტყვა წვრილი ასოებით ჩაუწერია.

ამრიგად, რუსუდან დედოფლის საუკუნო მოსახსენებელი ვერ გამოვგადგება ტიბიკონის დასთარიღებლად, რადგან ის, როგორც ვნახეთ, წარმოადგენს შემდეგი დროის ჩანამატს. ეს ჩამატება უნდა მომზდარიყო, რა თქმა უნდა, რუსუდანის გარდაცვალების (1245 წ.) შემდეგ.

ტიბიკონს დართული აქვს საყურადღებო ანდერძი, რომლის ხელიც განსხვავდება ტიბიკონის ტექსტის ხელისგან. ეჭიტიან, საფიქრებელია, რომ ანდერძის ავტორი არ უნდა იყოს ტიბიკონის გადამწერი. ანდერძი ეკუთვნის ცნობილ კალიგრაფს გიორგი ხუციესმონაზონს. ამ ანდერძის დათარიღებაში რამდენადმე გვშველის მეორე ხელნაწერი, რომელიც სამეცნიერო ლიტერატურაში ცნობილია „შიომღვიმის ოთხთავის“ სახელწოდებით და გადაწერილია 1200 წელს[4]. როგორც ტიბიკონის ანდერძი, ისე დასახელებული ოთხთავი დაწერილია გიორგი ხუციესმონაზონის მიერ შიომღვიმის მონასტერში.

შიომღვიმის ოთხთავის ანდერძში გიორგი მოხსენიებულია ხუციესმონაზონად. ხუციესად ანუ მეფლოდ დადგინება კი, იმდროინდელი საეკლესიო წესის მიხედვით, მხოლოდ ოცდათი წლის კაცს შეეძლო. აქედან გამომდინარე, გიორგი ხუციესმონაზონი, როდესაც მას გადაუწერია შიომღვიმის ოთხთავი, ე. ი. 1200 წელს, ყოფილა არანაკლებ ოცდაათი წლისა. მაშასადამე, მის მიერ დაწერილი ანდერძის თარიღად უნდა ვიგულისხმოდეთ XIII საუკუნის პირველი ნახევარი, ვინაიდან მეორე ნახევარში ის 80 წლის გადაცილებული იქნებოდა და მეტად საეჭვოა რომ ამ ხნის კაცს ხელნაწერზე ემუშავნა.

საკუთრივ ტიბიკონის გარდა, ხელნაწერი შეიცავს კრებულ სხვა თხზულებებს, რომლებიც წამძღვარებული და დართული აქვს ტიბიკონს. ეს თხზულებანი დაწერილია სხვადასხვა ხელით და სხვადასხვა დროს. ეჭიტიან მათი გადაწერის თარიღი სხვა მონაცემების მიხედვით უნდა გაირკვეს.

გ. თამარაშვილი

[1] ხელნაწერთა აღწერილობა (H), ტ. III. 1948 წ., გვ. 303.

[2] Литургические грузинские памятники в отечественных книгохранилищах и их научное значение. 1908 г., стр. 314—315.

[3] H 1349, ფ. 116 г.

[4] შიომღვიმის ოთხთავის დათარიღებასთვის, გაზ. „ახალგაზრდა სტალინელი“, 1956 წ., № 22. ვსარგებლობთ შემოხვევით და აღვნიშნავთ, რომ ხელნაწერის ნომერი წერილში შეცდომით არის დაბეჭდილი, უნდა იყოს: H 1344.

[5] თ. ყორდანია, ქრონიკები, II, 1897 წ., გვ. 62.

ზურაბ რაჭიანი — სპორტისმოყვარულთა კონკურსში გამარჯვებული

ბევრ ადგილზე ადგილობრივ ფაბრიკა-ქარხნებში, ინსტიტუტებსა და სკოლებში ტარდებოდა ფიზიკურ-ტექნიკური ფაკულტეტის I კურსის სტუდენტ ზურაბ ვასილის ძე სალუქვაძის ხსოვნისადმი მიძღვნილი